

Asia: VN/16561/2024

Toimenpiteitä lapsitoiveiden tukemiseksi ja syntyvyyden kohentamiseksi - työryhmän muistio

Palautteen antajan palaute

2.1 Vahvistetaan väestöpolitiikan ja syntyvyyden koordinaatiota sekä tietopohjaa

-

2.2 Kuullaan nuorten näkemyksiä ja vahvistetaan yhteiskunnallista ymmärrystä syntyvyyskehityksestä ja lapsitoiveiden tukemisesta

-

3.1 Lisätään nuorten ja nuorten aikuisten hedelmällisyystietoisuutta

-

3.2 Vahvistetaan hedelmällisyysneuvontaa ja -palveluita

-

3.3 Hedelmöityshoidot

STTK huomauttaa, että sairausperusteisten lapsettomuushoitojen korvauksen rinnalle olisi syytä valmistella korvausjärjestelmä, jolla parannettaisiin myös ns. sosiaalisista syistä hedelmöityshoitojen tarpeessa olevien hoitoon pääsyä.

4.1 Tuetaan nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä

-

4.2 Tarjotaan suosituksia nuorten aikuisten ruutuajan määrään ja laatuun

-

4.3 Tarjotaan tukea nuorten aikuisten parisuhteisiin

-

5.1 Nostetaan koulutustasoa ja helpotetaan opiskelun ja vanhemmuuden yhteensovittamista

-

5.2 Vahvistetaan työllisyyttä sekä tasa-arvoa ja perheystävällisyyttä työelämässä

STTK korostaa, että syntyvyyden kohentamiseen liittyvistä positiivisista toimista puhuttaessa ensiarvoisen tärkeää on varmistaa, ettei samanaikaisesti toteuteta toimenpiteitä, joilla tosiasiasa lisätään perheenlisäyksestä aiheutuvaa epävarmuutta työelämässä.

Maan hallitus on parhaillaan heikentämässä merkittävästi nykyistä työsuhdeturvaa alentamalla henkilöperusteista irtisanomiskynnystä ja mahdollistamalla vuoden määräaikaisten työsopimusten solmimisen jatkossa ilman perusteltua syytä. Mikäli edellä mainitut lainsäädäntöhankkeet toteutettaisiin, olisi sanomattakin selvää, että tällaiset toimenpiteet lisäävät työntekijöiden epävarmuutta jatkossa omasta asemastaan työelämässä sekä perheenperustamissuunnitelmista. Tiedossa ei nimittäin ole sellaisia tehokkaita oikeudellisia keinoja, joilla sääntelyhankkeiden kielteisiä vaikutuksia raskauteen ja perhevapaisiin liittyvään syrjintään voitaisiin tosiasiasa torjua.

Hallitusohjelman vaikutukset kokonaisuutena heikentävät raskauteen ja perhevapaisiin perustuvan syrjinnän ja sitä kautta syntyvyyden tilannetta Suomessa. STTK katsoo, että väestöpoliittisen ohjelman muistiossa esitetyt työelämää koskevat lyhyen aikavälin ehdotukset (s. 32) ovat pitkälti kosmeettisia, eivätkä johda raskaana olevien tai perhevapaita käyttävien turvan merkittävään paranemiseen työmarkkinoilla. Siksi muistiossa esitetyt toimenpiteet työelämän osalta eivät ole riittäviä työelämätoimia, joilla syntyvyyteen voitaisiin riittävän tehokkaasti vaikuttaa.

Väestöpoliittisen ohjelman muistiossa esitetään, että ”vireillä olevassa lainvalmistelussa alle vuoden kestävä määräaikaisen sopimuksen tekemiseksi ilman erityistä perustetta varmistetaan, että lain muutos ei heikennä raskaana olevien ja perhevapaita käyttävien henkilöiden suojaa syrjinnältä”. Tehokkaita tapoja estää syrjintää työsuhdeturvaa heikennettäessä ei ole tähän mennessä pystytty löytämään. Työsopimuslain muutoksesta perusteettoman määräaikaisen työsopimuksen mahdollistamiseksi tulee syrjintäriskin ilmeisyyden vuoksi luopua kokonaan. Jos maan hallitus haluaa tosiasiasa kitkeä syrjintää, sen ei pitäisi toteuttaa toimia, jotka erittäin todennäköisesti nimenomaan lisäävät sitä.

STTK pitää valitettavana, että edellisessä kappaleessa sanotun lisäksi määräaikaisten työsuhteiden osalta työryhmän muistiossa ei ehdoteta muuta kuin selvennyksiä laissa käytettyihin sanamuotoihin. Ehdotukset eivät ole missään määrin riittäviä varsinkaan, kun tiedossa on, että nimenomaan määräaikaisiin työsuhteisiin liittyy paljon ongelmia ja samanaikaisesti määräaikaaisuuksiin ollaan tekemässä merkittäviä heikennyksiä.

E erityisen ongelmallinen raskaus- ja perhevapaasyrjinnän näkökulmasta on myös työ- ja elinkeinoministeriön lakihanke, jossa henkilöperusteista irtisanomiskynnystä ollaan madaltamassa.

Lakimuutoksen seurauksena riski raskaus- ja perhevapaasyrjinnästä kasvaa, jos työnantajalle annetaan mahdollisuus vedota entistä helpommin irtisanomisperusteena johonkin muuhun kuin tosiasialliseen työsuhteen päättymisen perusteeseen, eli työntekijän raskauteen tai perhevapaaseen. Myös tästä hankkeesta tulee syrjintäriskin vuoksi luopua.

Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että monilla miesvaltaisilla aloilla irtisanomissuojasta on säädetty työehtosopimuksissa jo vanhastaan. Siksi on mahdollista, että tulevaisuudessa työsuhteturvan heikentämistä koskevien lainsäädäntöhankkeiden vaikutukset kohdistuvat erityisesti naisvaltaisille aloille. Tämä voi heikentää entisestään erityisesti synnytysikäisten naisten asemaa työmarkkinoilla.

Myös hallitusohjelmakirjaus niin sanotusta sairaussakosta vaikuttaisi täytäntöön pantuna erityisen negatiivisesti perheenperustamissuunnitelmista haaveileviin. Ensimmäisen sairauspoissaolopäivän palkattomuuden kohtuuttomuus korostuisi erityisesti silloin, kun henkilö joutuu olemaan poissa töistä esimerkiksi raskauspahoitvoinnin takia.

STTK katsoo, että työpaikoilla on hyvin tärkeä rooli siinä, missä kohtaa työntekijä kokee oman elämäntilanteensa riittävän vakaaksi lapsen saamiselle. Myös kokemukset siitä, miten työntekijä pärjää ensimmäisen lapsensa ja työelämän yhdistämisen kanssa, vaikuttavat paljon siihen, mikä lopullinen lapsiluku voi olla. Siksi positiivisen ja perhemyönteisen ilmapiirin luominen työpaikoille on nykyisen väestökehityksen aikana hyvin tärkeää. Vähintäänkin yhtä tärkeää on, etteivät työntekijät kohtaisi negatiivisia kokemuksia perheenisäyksen myötä työpaikoilla esimerkiksi heikon työsuhteturvan tai raskaus- ja perhevapaasyrjinnän takia.

6.1 Vahvistetaan odottavien vanhempien, synnyttäneiden ja vauvaperheiden tukea

Kannatettavaa kehittää kansallisesti yhdenmukaisia sisältöjä synnytys- ja perhevalmennusten toteuttamiseen. Tärkeää on varmistaa, ettei painotus mene liikaa etä- ja digipalveluihin. Huomionarvoista on, että lähipalveluita tuetaan ja läsnävalmennuksia edistetään.

6.2 Kehitetään vanhemmuuden ja arjessa jaksamisen tuen palveluita

-

7.1 Huolehditaan lapsiperheiden etuuksien riittävästä tasosta ja selvitetään taloudellisia kannustimia lapsensaannin aikaistamiseksi

STTK kannattaa lapsiperheiden etuuksien riittävän tason turvaamista ja korottamista mahdollisuuksien mukaan.

7.2 Seurataan ja kehitetään perhevapaiden ja lastenhoidon tukien järjestelmää

STTK kannattaa sivulla 40 esitettyjä toimenpide-ehdotuksia mm. kattavasta lasten hoitotukien selvityksestä työelämän tasa-arvo ja perhevapaat -työryhmässä esitetyn mukaisesti.

8 Muut huomiot ja mahdolliset ehdotukset lapsitoiveiden tukemiseksi ja syntyvyyden kohentamiseksi

-

Kirvesniemi Ville
STTK ry.